

Ölkəmizdə təbiətə, meşələrə münasibət dövlətimiz tərəfin-dən hər zaman diqqətdə olub. Ekolji tarazlığı qorumaq baxı-mından diqqətdə saxlanılır. Azərbay-can Respublikası Prezidentinin 22 may 2003-cü il tarixli Sərəncamı ilə meşələrin bərpa olunmasına və artırılmasına dair Milli Program təsdiq olunmuşdur. Bu programa əsasən, ildə orta hesabla 10 min hektar sahədə yeni meşələr salınıb və meşə bərpa tədbirləri hə-yata keçirilib. Bundan başqa, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2010-cu il "Ekologiya ili" elan edildi. Bütün bunlarla yanaşı, Heydər Əliyev Fondunun pre-zidenti Mehriban xanım Əliyevanın "Hərəyə bir ağac əkək!" çağırışı nəticəsində respublikamızın hər yerində yaşıllaşdırma sahəsində çox böyük işlər görülmüşdür və bu ənə-na halını alıb. Təbii ki, bu ad-dim da meşələrin artırılmasının böyük rol oynayır.

Təbii ki, təbiətə qayğı hər kəsde olmalıdır. Azərbaycan öz füsunkar gözəlliyi, zəngin təbii sərvətləri, al-

əlvən florası və faunası ilə bütün dünyada şöh-rət qazanıb. Respublikamızın meşə fondı sahəsi 1213,7 min hektar olmaqla ümumi əra-zinin 14%-ni təşkil edir. Meşə ilə örtülü sahələr isə 1021 min hektardır ki, bu da respublika ərazisinin 11,8 %-ni əhatə edir. Demək, Azərbaycanın meşə fondu kifayət qədər ərazini əhatə edir. Eko-loji mühitin əsas tərkib hissələrindən hesab olunan meşələr qlobal ekoloji problemlərdən hesab olunan iqlim dəyişmələrinin, səhra-laşma proseslərinin genişlənməsinin, bioloji müxtəlifliyinin azalmasının, atmosferdə qaz balansının pozulmasının qarşısının alınmasında böyük əhəmiyyət daşıyır. Bununla yanaşı, Azərbaycanın sosial-iqtisadi, mədəni, müdafiə sahəsindəki inkişafında da əhəmiyyətli rola malikdir.

insan məhv olar. Təbiətə gözəllik, yaraşq verən, onu zənginləşdirən isə meşələridir. Bu da bizim sağlamlığımız üçün çox vacib şərtlərdən biridir. Biz yaşlılığı nə qədər çox artırısaq hava o qədər təmiz olar, meşələrin qırılması təbiətin məhvini deməkdir. Meşələrin qırılması oksigenin azalmasına, ekolojiyanın pozulmasına gətirib çıxarıb ki, bu da təbiətin məhvini deməkdir. Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Əgər kimse sağlam ağacı kəsirse, o nəinki xalqına, millətinə, ölkəsinə xəyanət edir, o öz ailesinə, özü-özüne xəyanət edir. Ona görə də, siz hər bir ağacın qorunması uğrunda mübarizə aparmalısınız...".

Əlbəttə ki, ermənilərin Azərbaycanın flora və faunasına vurduğu ziyan canlı təbiətə böyük bir zərbədir və bu vəhşilikdir. Bir ağacı becərmək, ərsəyə getirmək onilliklərin ha-sabına mümkün olduğu halda, bir neçə saat ərzində canlı təbiətə təcavüz edən ermənilər onu məhv ediblər. 1969-cu ildə yaradılan Qubadlı Dövlət Təbiət Yasaqlığının 1988-ci ildə sahəsi 8500 hektar olduğu halda, 2020-ci ildə bu 6923 hektar olub. 1577 hektarı er-

manda, dövlət təbiət qoruqları və yasaqlıqların da olduğunu bildirib: "Laçın rayonunda Qaragöl Dövlət Təbiət Qoruğu 1987-ci ildə yaradılıb, 240 hektar sahəsi var idi, tama-mile məhv edilib, talan olunub və bütün ağaclar qırılıb. Zəngilan ra-yonunda Bəsitçay Dövlət Təbiət Qoruğu 1974-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə ya-radılıb. Bu, Avropada unikal meşə sayılır və burada nadir çınar ağac-ları var idi. Bu qoruq 107 hektarı əhatə edib, indi isə cəmi 42 hektar-ı qalıb. Bu, erməni vəhşiliyinin növbəti tezahüründür. Bu, onu gös-tərir ki, onlar başa düşürdülər və bi-lirdilər ki, bu torpaqlarda müvəqqəti oturublar. Onlar bizim evlərimizi dağdırıblar, tarixi abidələrimizi dağdırıblar, məscidlərimizi dağdırıblar, meşələrimizi də dağdırıblar. Nadir çınar meşəsindən cəmi 42 hektar qalıb".

Kəlbəcər ərazisində adı "Qırmızı Kitab" a salınmış neçə-neçə flora faunamıza aid olan qiymətli nümu-neler var. Adı "Qırmızı Kitab" a salınmış Kəlbəcər rayonunda yerləşen ayıfindıgi növündən ibarət 968 hektar meşə qırılıraq mebel istehsa-li üçün Ermənistana göndərilmişdi. Erməni separatçı qüvvələri tə-refindən ekoloji tarazlı-ğın pozulmasını əks et-dirən reallıqlardan biri hələ sovetlər birliyində yaşıdagımız illerdə Er-mənistan tərefindən Qarabağın Topxana meşəsində qıymətli ağacları vəhşicəsine qırılması faktıdır.

Erməni təcavüzkarları işgal illərində Azərbaycanın meşə örtüyü-nün sistemli şəkildə məhv edilməsindən "doymayan" ermənilər 44 günlük müharibə za-mani Qarabağın ekolo-giyasına bir daha zərbe vurdular. Ermənilərin fosfor bombalarından istifadə etməsi nəticə-sində baş verən yan-ğınlar meşə massivlərinin geniş ərazisini əha-te etdi. Hərbi əməliyatlارın dayandırılması haqqında saziş bağ-landıqdan sonra isə ermənilər möhəlet hüqu-qundan istifadə edərək Kəlbəcərdə tələm-tə-ləsik meşələri qırmağa və evləri yandırmağa başladılar.

Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbayca-na məxsus olan və təbiətin sağlamlığına tə-sirini göstərən qoruq və yasaqlıqlar bu gün yenidən bərpa olunur. Qeyd etdiyimiz kimi, biz təbiətin bir parçasıq. Onu qorumaqdə hər kəs məsuliyyətlidir. Ölkəmizi, dünyamızı yaşıllıqlara qərq etməliyik. Əbəs deyil ki, müasir dünyamızı narahat edən məsələlər sırasında zəngin və fərqli etraf mühitin, planētimizin qorunması diqqətdədir. Beynəlxalq ictimaiyyət, siyasi və elmi dairələr etraf mü-hittə bağlı problemlərin həllində maraqlıdır-lar. Dünyada yaşayışan insanların ekoloji prob-lemlərə xüsusi önem verərək planetimizə görə məsuliyyət daşıyırlar. Bioloji müxtəlifli-yin, həyatımızı sağlam, maraqlı və rəngarəng edən nə varsa hamısının qorunub sax-lanmasına hər kəs, bütün dünya ictimaiyyəti təhfələrini verməlidir.

"NADİR ÇINAR MEŞƏSİNDEN CƏMI 42 HEKTAR QALIB"

Qeyd edək ki, Ermənistanın təcavüzü nə-ticəsində meşələrimizə külli miqdarda ziyan-lar vurulub. Belə ki, 30 ilə yaxın bir zamanda işğaldə olan Kəlbəcər, Laçın, Zəngilan kimi ərazilərdə meşələr vəhşicəsine qırılıraq ta-lan edilmişdir. Orada bitən çox qiymətli pa-lid, fisidq, vələs, ağaçqayın, ayı findığı, qoz, şərq çinari kəsilərək Ermənistana daşınmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çı-xışlarının birində demişdir: "İndi azad edilmiş ərazilərdə 1988-ci ildə meşə fondu 228 min hektar təşkil edirdi, 2020-ci ildə isə cəmi 174 min hektar. Yəni, 54 min hektar meşə fondu məhv edilib, qırılıb və bu, erməni cinayətinin növbəti nümunəsidir". Dövlət başçısı azad edilmiş torpaqlarda, eyni za-

"SİZ HƏR BİR AĞACIN QORUNMASI UGRUNDUA MÜBARİZƏ APARMALISINIZ..."

İnsan təbiətin bir parçası, bir hissəsi və onun ən ali üzvüdür. Bioenergetik varlıq olan insan təbiətə birgə təməsdir, yaşayır və inkişaf edir. Demək, təbiətsiz canlı varlıqlar,